

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА
ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ»

30 квітня 2025 року

Одеса

УДК 321(477)(063)

С91

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 17 від 26 червня 2025 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Каменчук Т.О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса 30 квітня 2025 року. Одеса ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025. 253с.

УДК 321(477)(063)

С91

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025

© Центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025

41. Сокур О. В. ПАРТІЙНИЙ ДИСКУРС ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ 201
42. Таргоніна М.М., Проноза І.І. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЗМІН ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ 205
43. Толмачевська Є. С., Скриль С. А. ГЕОПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕЦИ УКРАЇНИ 208
44. Хлівнюк Т.П. ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ 214
45. Чекмарьова Л. Ю. ПЕРЕХІДНЕ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ТА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ 217
46. Chornobai Andrii MODERN DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES OF THE 21ST CENTURY 222
47. Цимбал С. Ю. ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК МЕХАНІЗМ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ: ДИСКУРСИВНІ ТЕХОЛОГІЇ, РИЗИКИ ТА ВИКЛИКИ БЕЗПЕЦИ 224
48. Швець С. Л. ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ 227
49. Шевчук Я. В. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМИ ПРОЦЕСАМИ 230
50. Юрченко М. М. Ніцевич А. С. ДО ПИТАННЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ 235
51. Юрьев А.М. ПОЛІТИЧНА СТРУКТУРИЗАЦІЯ: ІДЕЇ Й ІНСТИТУТ 239
52. Яковлев Д. В. СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИЧНИМИ КРИЗАМИ: ХРОНОПОЛІТИКА ВОЄННОГО ЧАСУ 244
53. Яковлева Л. І. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ЛЕГІТИМНІСТЬ ВЛАДИ НА ОСНОВІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 249

1. Zhelikhovskiy S. *Znachennia dyplomatii dlia liudskoi tsyvilizatsii: retrospektyva i suchasnist*. URL: <https://economistua.com/znachennya-diplomatiyi-dlya-lyudskoyi-tsivilizatsiyi-retrospektiva-isuchasnist/>
2. Palahusynets R. V. *Mekhanizm formuvannia intelektualnoho kapitalu dyplomatychnoi sluzhby yak skladova derzhavnoho upravlinnia: teoriia i praktyka: monohrafiia*. Kamianets-Podilskyi : Drukarnia Ruta, 2020. 432 p.
3. Yunak A. *Rol media dyplomatii u zovnishnopolitychnykh stratehiiakh Ukrainy* // *Visnyk Nats. tekhn. un-tu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. *Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. 2013. № 3. p. 48–52.

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК МЕХАНІЗМ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ: ДИСКУРСИВНІ ТЕХОЛОГІЇ, РИЗИКИ ТА ВИКЛИКИ БЕЗПЕЦІ

*Цимбал Сергій Юрійович,
аспірант кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

У ХХІ столітті інформація стала не лише ключовим ресурсом, але й ареною стратегічного протистояння. Сучасні війни дедалі частіше переносяться у нематеріальний вимір — у сферу символів, наративів, уявлень і репрезентацій. Інформаційна війна — це не просто частина гібридної стратегії, це самостійний, багатоаспектний інструмент впливу на свідомість, поведінку і політичні рішення як на рівні окремої людини, так і на рівні держав. Такий формат агресії стає дедалі витонченішим, інтегруючи технології, штучний інтелект, Big Data і нейропсихологію.

Інформаційна війна не зводиться до пропаганди в класичному розумінні. Це – систематична діяльність, що поєднує психологічні операції

(PSYOPS), кіберкомпоненти, мас-медіа, соціальні мережі, нейролінгвістичне програмування (НЛП), таргетовану рекламу та маніпулятивну-аналітику. Її мета – не лише змінити уявлення про події, а й зруйнувати когнітивну цілісність суспільства, здатність приймати раціональні рішення та чинити спротив зовнішньому втручанню.

У політичному вимірі інформаційна війна виконує три ключові функції:

Формування легітимності – нав'язування власної картини світу, де агресор виглядає визволителем, а демократичні держави – джерелом загроз.

Розкол внутрішнього поля – загострення соціальних, мовних, історичних та культурних розбіжностей, щоб ослабити політичну суб'єктність держави.

Підміна ідентичності – зміна уявлень про національну історію, традиції, героїв і ворогів через маніпуляцію символами, контекстами, подіями.

Усе це досягається шляхом впливу на масову свідомість через «когнітивні атаки», коли споживач інформації отримує не лише фейкові дані, але і хибну логіку їх інтерпретації.

Інформаційна війна активно використовує дискурсивні практики – спосіб конструювання реальності через мову, символи, інтерпретації. Один із таких інструментів фреймування (framing), тобто подання подій у специфічному контексті, який сприяє формуванню певного сприйняття. Наприклад, «анексія» може подаватися як «відновлення історичної справедливості» або «волевиявлення населення», що легітимізує агресію.

Ще один приклад – це нормалізація викривлених уявлень через повторення. Повторюваність фейкових тверджень навіть без аргументації створює ефект правдоподібності. Дослідження RAND Corporation описує цю технологію як «firehose of falsehood»: стратегія поширення великої

кількості неправдивої інформації з численних джерел, без уваги до логіки, доказів або внутрішньої узгодженості [1].

Також використовуються так звані символічні коди – візуальні або словесні знаки, які запускають асоціативний ряд: «фашизм», «патріотизм», «визволення», «біолабораторії» тощо. Усе це підкріплюється емоційно навантаженою лексикою, що провокує страх, ненависть, гнів, змушуючи відмовитися від критичного мислення.

Нагальним є аналіз політичних ризиків та безпекових викликів.

Так, інформаційна війна не просто створює хибну картину реальності – вона змінює сам механізм прийняття політичних рішень. Суспільство, що перебуває під постійним інформаційним тиском, втрачає здатність до колективної дії. Знижується довіра до демократичних інституцій, ЗМІ, експертів, розмивається поняття «істини».

Епістемічна ерозія – це явище, коли громадяни більше не вірять жодному джерелу, не розрізняють факт і інтерпретацію, і стають жертвами цинізму або політичної апатії. В умовах війни чи кризи це призводить до послаблення обороноздатності країни, дестабілізації внутрішнього фронту, делегітимізації керівництва [2].

Особливо небезпечною є інформаційна агресія проти молоді, адже саме ця група є найбільш діджиталізованою та вразливою до маніпуляцій. Дослідження показують, що молоді люди схильні отримувати політичну інформацію з TikTok, Instagram, YouTube, де перевірка фактів майже відсутня.

Отже, інформаційна війна стала ключовим фактором трансформації сучасного політичного простору. Її ефективність пояснюється багаторівневою структурою, високим рівнем технологізації та опорою на глибинні психологічні механізми впливу. Вона не лише дестабілізує держави, але й змінює саму природу політичної комунікації.

Для протидії необхідно створити стратегії інформаційної безпеки, які включають: розвиток критичного мислення в освіті; державну політику

цифрової гігієни; регулювання онлайн-платформ; міжнародне партнерство в боротьбі з дезінформацією; підтримку незалежної аналітики та журналістики.

Наукове осмислення цього феномена має не лише академічне, але й практичне значення для забезпечення політичної стабільності, збереження національної ідентичності та формування стійкості до зовнішнього впливу.

Список використаних джерел:

1. Paul, C., & Matthews, M. (2016). *The Russian “Firehose of Falsehood” Propaganda Model: Why It Might Work and Options to Counter It*. RAND Corporation. URL: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE198.html>
2. Iskoujina, Z., Gnatchenko, Y., & Bernal, P. (2024). *Social media as an information warfare tool in the Russia–Ukraine war*. URL: https://research-portal.uea.ac.uk/en/publications/social-media-as-an-information-warfare-tool-in-the-russia-ukraine?utm_source=chatgpt.com

ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

*Швець Світлана Леонідівна,
к.політ. н., викладач кафедри
політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

Європейська ідентичність та національні інтереси є ключовими категоріями в сучасній політичній науці, оскільки вони визначають характер взаємодії між державами у межах Європейського Союзу та поза його межами. В умовах глобалізації, регіональної інтеграції та політичної нестабільності питання формування спільної ідентичності та збереження національних інтересів набувають особливого значення. Одним із